

"Kur'ân-ı Kerîm bütün insanlara rahmettir. Çünkü herbir insanın şu hakikî âlemden kendisine mahsus hayalî bir âlemi olduğu gibi,.." devamıyla izah eder misiniz?

"İ'lem Eyyühe'l-Azîz! Kur'ân-ı Kerîm bütün insanlara rahmettir. Çünkü herbir insanın şu hakikî âlemden kendisine mahsus hayalî bir âlemi olduğu gibi, herkes kendi meşrebine göre Kur'ân'dan fehm ve iktibas ettiği (hâfızasında) kendisine has bir Kur'ân vardır ki, onun ruhunu terbiye, kalbini tedâvi eder.

Ve keza, Kur'ân-ı Kerîm'in bir meziyeti şudur ki: Bütün ülemâ ve ehl-i meşrep gibi herkes hidayeti için, şifâsı için müteaddid sûrelerden ayrı ayrı âyetleri ahzedebilir. Çünkü, bir âyetin sâir âyât-ı Kur'âniye ile pek ince münâsebetleri, ittisâl cihetleri vardır. Aralarından vahşet yoktur. Bu îtibarla müteaddid sûrelerden alınan âyetler küçük bir Kur'ân hükmünde olur."

Kur'ân güneşinden herkes kendi ilmi ve irfanı nispetinden feyz alır. O güneşten kim ne kadar istifade etmişse, ondaki ulvî hakikatleri ne kadar fehmetmişse onu terbiye eden kendi hâfızasındaki bu Kur'ândır.

Üstadımızın On İkinci Söz'deki şu harika misâline hatırlayalım:

"Bir adam, elinde, bir aynayı güneşe karşı tutar; o ayna miktarınca bir ışık ve yedi rengi câmi' bir ziyâ alır. O nisbetle, güneşle münâsebettar olur, sohbet eder ve o ışıklı aynayı karanlıklı hânesine veya dam altındaki bağına tevcih etse, güneşin kıymeti nisbetinde değil, belki o aynanın kabiliyeti miktarınca istifade edebilir." Sözlere

Bizim kalbimizi ve ruhumuzu kendi ilim ve düşünce aynamızdaki Kur'ân terbiye ediyor. İslâm âleminin dünkü haşmetinin altında da, bugünkü perişanlığının altında da aynı hakikat yatıyor, aynı sebep gizli. Biz Kur'ânı ne kadar anlıyorsak o da bizi o kadar terbiye ediyor.

Kur'ân güneşinin bütün azametiyle terbiye ettiği tek insan, ahirzaman Peygamberi Muhammed aleyhissalatü vesselamdır. Bu en geniş ve en berrak ayna ilk olarak sahabe efendilerimizi aydınlatmış ve onları manen en yüksek derecelere çıkarmıştır.

Şu var ki, parmak izleri gibi her insanın ruhu da müstakildir, eşi yoktur. “Tecellide tekrar yoktur.” sözü öncelikle insanların ruhlarının bu başkalıklarına bakar. Bütün insanların beden yapıları aynı olmakla birlikte teferruatta her bir organın bir farklılığı olduğu gibi, bütün insanlarda akıl, hâfıza, hayal, hissiyat bulunmakla birlikte bunların tabiri caizse dozları birbirinden farklıdır.

Bunun en açık örneğini büyük zâtlarda görüyoruz. Müçtehitlerin o yüksek istidatları Kur’ân güneşine, fıkıh dalında, mükemmel birer ayna oldukları gibi, evliya ve asfiyadan her biri de o güneşin ayrı bir vechinden istifade etmişler, onunla aydınlanmış ve başkalarını da irşad etmişlerdir.

Sadece bir tek örnek vermekle yetinelim:

Neml Sûresinin 34. ayetinde şöyle buyrulur:

“(Kraliçe Belkıs) şöyle dedi: ‘Krallar bir memlekete girdi mi, orayı harap ederler ve halkının ileri gelenlerini zelil hâle getirirler.’ ”

Bu ayetin nüzul sebebi şudur: Hüdhüd, Yemen Melikesi Belkıs ve etbainin güneşe taptıkları haberini Süleyman aleyhisselama getirdiğinde, Hz. Süleyman (as.) kendisine hüdhüd ile bir mektup gönderir. Belkıs, Mektubu kendi kurmaylarıyla değerlendirdiğinde, onlar kahramanlık gösterilerinde bulunurlar, harbe hazır olduklarını ifade ederler. Belkıs ise onları ayette haber verilen şekilde ikaz eder.

Bu ayet-i kerime, Abdulkadir Geylanî hazretlerini ruhunda şu ince ve derin manayı doğurur:

“Allah sevgisi ve korkusu da bir kalbte hakim olursa, bütün sevgileri ve korkuları ondan uzaklaştır.”